

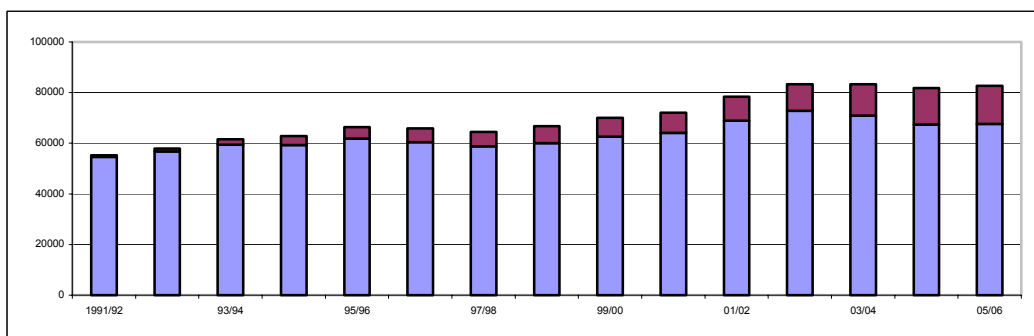
Stora regionala skillnader i andel nybörjare

Läsåret 2005/06 började nästan 83 000 nya studenter vid de svenska universiteten och högskolorna, därav drygt 15 000 studenter från andra länder av vilka merparten är utbytesstudenter som bara kommer för en eller två terminers studier. Jämfört med föregående läsår ökar fortfarande antalet nya studenter från andra länder, medan antalet nya studenter ur den svenska befolkningen är något lägre än den topp som nåddes läsåret 2002/03. Men det är fortfarande höga tal.

Nästan 50 000 av de nya svenska studenterna läsåret 2005/06 var i åldrar upp till och med 25 år, vilket betyder att ungefär 45 procent av alla i den svenska befolkningen har börjat studier vid universitet eller högskola vid 25 års ålder. Men detta är ett medelvärde. Det är stora skillnader i övergångsfrekvenser – mellan män och kvinnor och mellan regioner.

Kvinnornas övergångsfrekvens vid 25 års ålder har passerat 50 procent och den summerade övergångsfrekvensen för nybörjarna läsåret 2005/06 är 52 procent, vilket är tolv procentenheter högre än männens 40 procent. Noteras kan dock att skillnaden mellan könen har minskat med nästan en procentenhet jämfört med föregående år.

För båda könen fortsätter sedan övergångsfrekvensen att växa även högre upp i åldrarna. Bland trettioåringar har femtio procent börjat studera och bland femtioåringar har även sextioprocentsnivån passerats.

Antal nybörjare som har börjat sina första studier vid universitet eller högskola läsåren 1991/92 till 2005/06. Diagrammet visar dels antalet nybörjare som tillhör den svenska befolkningen, dels antalet utländska studenter. Merparten av de senare är utbytesstudenter som kommer för en eller två terminers studier.

De regionala skillnaderna i övergångsfrekvens är – när det gäller län – ungefär lika stora som könsskillnaderna. Vid 25 års ålder är skillnaden i övergångsfrekvens mellan befolkningen i det län som har den högsta övergångsfrekvensen och det län som har den

lägsta övergångsfrekvensen ungefär femton procentenheter. På kommunnivå är skillnaderna ännu mycket större.

Uppsala län i topp

Innevånarna i Uppsala län har den högsta övergångsfrekvensen till högre utbildning. I Uppsala börjar drygt hälften, nästan 53 procent, att studera vid universitet eller högskola före 26 års ålder. I Södermanlands län som läsåret 2005/06 har den lägsta summerade övergångsfrekvensen, är motsvarande andel bara drygt 37 procent.

En del av skillnaderna i övergångsfrekvens mellan länen förklaras av skillnader i social struktur. Barn till föräldrar med lång utbildning fortsätter till högre utbildning i större utsträckning än barn till föräldrar med kort utbildning. Arbetsmarknaden påverkar också. Den kan både ge incitament till studier och avlänka från studier. I vissa fall stärker en svag arbetsmarknad incitamenten för högre studier som ett alternativ till arbetslöshet.

Övergång till universitet och högskolor till och med 25 års ålder, andelar i procent

Boendelän vid 18 års ålder	Män	Kvinnor	Samtliga
Uppsala	47,5	58,2	52,8
Stockholm	44,3	54,0	49,0
Västerbotten	41,4	55,8	48,4
Blekinge	42,4	54,6	48,3
Östergötland	41,1	52,2	46,4
Västernorrland	39,0	53,0	45,7
Skåne	39,9	51,0	45,4
Kronoberg	38,6	52,4	45,4
Kalmar	37,9	53,1	45,2
Västra Götaland	39,6	49,9	44,6
Dalarna	39,1	50,4	44,5
Värmland	35,8	53,2	44,2
Norrbottn	36,8	51,7	44,1
Gotland	41,1	46,0	43,4
Jönköping	35,2	51,9	43,3
Gävleborg	35,4	49,9	42,5
Västmanland	36,2	48,7	42,3
Halland	33,8	49,7	41,4
Jämtland	33,4	49,1	41,1
Örebro	32,9	47,0	39,8
Södermanland	31,9	43,0	37,3
Hela riket	40,1	52,0	45,9

I tabellen är länen sorterade efter övergångsfrekvenserna till universitet och högskolor, i fallande ordning. Länsstillhörigheten avgörs av var personerna var bosatta vid 18 års ålder med syftet att se skillnader beroende på var ungdomarna har växt upp och eliminera effekter av den omflyttning som sker efter avslutade gymnasiala studier.

Även närheten till utbildning har betydelse för övergångsfrekvenserna. Två av de län som har den högsta övergångsfrekvensen till högre utbildning, Uppsala län och Västerbottens län, tillhandahåller genom sina respektive universitet fler nybörjarplatser i förhållande till befolkningens storlek än några andra län. Och även om studenter i 20-årsåldern är relativt rörliga har närheten till utbildning betydelse för valet att börja studera.

En stor del av studenterna rekryteras från närområdet till respektive lärosäte och betydelsen av närheten till ett lärosäte märks också i de förändringar i övergångsfrekvenserna som sker när lärosätena gör större justeringar i antalet nybörjarplatser. Ett tydligt exempel på detta är föregående års kraftiga minskning av övergången till högre utbildning i Kronobergs län då Växjö universitet gjorde en stor minskning av sina nybörjarplatser. Läsåret 2005/06 är det Örebro län och Södermanlands län som har den största minskningen i övergångsfrekvens jämfört med föregående år och det är minskningar som sammanfaller med relativt stora minskningar i antalet nybörjarplatser.

Stora skillnader mellan kommuner

Övergångsfrekvensen varierar ännu mer mellan kommunerna än mellan länen. I de kommuner som har den högsta övergångsfrekvensen har 70 procent (eller när det gäller Lunds kommun, 80 procent) av ungdomarna börjat högskoleutbildning vid 25 års ålder. I de kommuner som har den lägsta övergångsfrekvensen är motsvarande andel bara litet över 20 procent.

Boendekommun vid 18 års ålder	Män	Kvinnor	Samtliga
Lund	74,3	84,9	79,5
Danderyd	69,3	76,6	72,7
Lidingö	65,2	73,0	69,0
Lomma	62,2	75,3	67,7
Täby	63,2	67,0	65,1
Uppsala	58,6	66,5	62,4
Vellinge	62,2	57,9	59,8
Umeå	50,6	68,3	59,3
Kalmar	51,3	65,3	58,0
Karlstad	46,3	70,5	57,7
Eda	26,8	30,2	28,2
Örkelljunga	23,7	32,4	28,1
Munkfors	15,2	42,3	27,3
Ljusdal	23,4	27,7	25,6
Karlsborg	18,7	32,0	25,1
Boxholm	26,4	22,3	24,8
Bjuv	17,4	29,2	23,3
Essunga	20,9	24,1	22,0

Ragunda	15,2	28,0	21,2
Bjurholm	16,2	23,3	20,3

Övergång till universitet och högskolor till och med 25 års ålder i de 10 kommunerna med den högsta respektive de 10 kommunerna med den lägsta övergångsfrekvensen 2005/06, procent.

Det finns ett tydligt samband mellan den sociala strukturen i kommunerna och övergångsfrekvensen till högre utbildning. Kommuner som har en hög andel högutbildade i åldrarna runt femtio år, det vill säga i föräldragenerationen, har också en högre övergång till universitet och högskolor bland de yngre.

Av de tio kommuner som har den högsta övergångsfrekvensen är fem universitets- eller högskolekommuner. De övriga är förortskommuner till storstadsområdena Stockholm och Malmö, vilka båda har en stark bostadssegregation som också är tydlig på kommunnivå.

De tio kommuner som har den lägsta övergången till universitet och högskolor är alla småkommuner, några är typiska glesbygdskommuner.

Teknisk kommentar

Övergångsfrekvensen har i denna promemoria beräknats som den summerade frekvensen av andelen 18-åringar, 19-åringar, och så vidare till och med 25-åringar som började studera vid universitet och högskolor under läsåret 2005/06. Andelarna är beräknade på antalet i befolkningen i respektive åldersgrupp i slutet av år 2005.

Vid beräkningen har studerande utan personnummer exkluderats. Flertalet av dessa studenter är inresande utbytesstudenter och ingår således inte i den population bosatta i Sverige som övergångsfrekvensen ska beräknas på.

Beräkningen per län är gjord på samma population, det vill säga befolkningen i slutet av år 2005, men med den skillnaden att både studenter (täljaren) och hela befolkningen i respektive årsklass (nämnaren) har fördelats efter vilket län de var bosatta i den sista december det år de fyllde arton år. Detta för att undvika att flyttströmmarna i åldrarna 19-25 år, vilka är relativt stora, påverkar bilden. Det är ju skillnaderna mellan ungdomar som har växt upp i olika län och kommuner som är intressanta i det här sammanhanget.

Övergång till universitet och högskolor till och med 25 års ålder per kommun

Uppgifterna är beräknade med utgångspunkt från antalet nybörjare läsåret 2005/06. För Knivsta kommun som är relativt ny redovisas inga uppgifter.

	Män	Kvinnor	Samtliga
Stockholms län			
Upplands Väsby	36,5	53,8	45,0
Vallentuna	33,3	51,4	42,1
Österåker	50,0	47,0	48,4
Värmdö	28,5	43,3	35,9
Järfälla	39,8	57,3	48,1
Ekerö	38,0	56,9	47,1
Huddinge	37,0	43,8	40,2
Botkyrka	40,2	44,6	42,4
Salem	45,2	56,2	50,8
Haninge	30,3	42,7	36,5
Tyresö	34,9	48,3	41,3
Upplands-Bro	43,4	48,9	45,3
Nykvarn	25,5	49,8	37,7
Täby	63,2	67,0	65,1
Danderyd	69,3	76,6	72,7
Sollentuna	53,8	59,4	56,6
Stockholm	48,7	57,3	52,9
Södertälje	31,4	45,4	38,4
Nacka	50,5	62,9	56,5
Sundbyberg	28,7	50,5	39,8
Solna	45,0	56,1	50,2
Lidingö	65,2	73,0	69,0
Vaxholm	58,4	40,7	49,1
Norrtälje	28,1	44,5	36,2
Sigtuna	37,6	42,6	40,0
Nynäshamn	34,7	57,7	46,4
Uppsala län			
Håbo	22,4	45,1	33,2
Älvkarleby	31,1	49,4	41,0
Tierp	22,1	47,4	35,3
Uppsala	58,6	66,5	62,4
Enköping	34,0	45,2	39,4
Östhammar	24,6	40,1	32,3
Södermanlands län			
Vingåker	32,6	33,0	32,6
Gnesta	32,0	36,9	34,2
Nyköping	41,4	41,4	41,5

Oxelösund	23,5	45,5	33,7
Flen	32,6	33,9	33,1
Katrineholm	24,1	43,8	33,7
Eskilstuna	30,5	45,0	37,6
Strängnäs	32,7	48,8	40,8
Trosa	28,2	37,0	33,0

Östergötlands län

Ödeshög	32,7	70,5	51,0
Ydre	21,2	62,5	39,7
Kinda	31,7	69,6	50,2
Boxholm	26,4	22,3	24,8
Åtvidaberg	22,1	54,4	37,6
Finspång	35,6	43,0	39,2
Valdemarsvik	38,3	39,5	39,0
Linköping	50,9	57,6	54,1
Norrköping	37,7	47,9	42,6
Söderköping	47,9	51,2	49,6
Motala	40,2	53,1	46,4
Vadstena	38,7	55,4	47,5
Mjölby	32,9	48,2	40,8

Jönköpings län

Aneby	32,3	34,0	33,3
Gnosjö	17,4	63,8	38,6
Mullsjö	30,7	39,2	35,0
Habo	24,1	53,0	39,0
Gislaved	34,1	45,4	39,7
Vaggeryd	39,3	47,9	43,2
Jönköping	40,3	58,5	49,1
Nässjö	33,7	38,7	36,3
Värnamo	33,3	60,9	46,6
Sävsjö	32,0	51,6	41,5
Vetlanda	30,4	39,7	34,7
Eksjö	34,8	52,8	43,3
Tranås	39,2	52,1	45,9

Kronobergs län

Uppvidinge	28,7	45,3	36,7
Lessebo	25,7	46,5	36,7
Tingsryd	44,6	48,7	46,4
Alvesta	31,1	42,3	36,8
Älmhult	31,8	62,2	46,6
Markaryd	30,6	46,6	38,2
Växjö	48,2	58,2	53,3
Ljungby	29,3	47,7	38,2

Kalmar län

Högsby	21,1	50,7	33,9
Torsås	30,4	35,6	32,8

Mörbylånga	36,1	54,6	46,3
Hultsfred	31,5	48,0	39,7
Mönsterås	34,9	57,6	45,7
Emmaboda	32,0	62,5	45,1
Kalmar	51,3	65,3	58,0
Nybro	38,9	48,2	43,0
Oskarshamn	34,9	48,8	41,4
Västervik	35,5	51,3	42,9
Vimmerby	25,4	34,7	30,0
Borgholm	36,3	47,1	42,4
Gotlands län			
Gotland	41,1	46,0	43,4
Blekinge län			
Olofström	36,1	40,3	38,4
Karlskrona	52,6	56,6	54,7
Ronneby	38,3	42,8	40,4
Karlshamn	40,1	62,4	50,6
Sölvesborg	20,5	64,7	42,6
Skåne län			
Svalöv	32,3	58,4	44,6
Staffanstorp	53,2	51,7	52,3
Burlöv	34,9	44,0	39,5
Vellinge	62,2	57,9	59,8
Östra Göinge	28,2	44,8	36,2
Örkelljunga	23,7	32,4	28,1
Bjuv	17,4	29,2	23,3
Kävlinge	36,7	51,7	43,9
Lomma	62,2	75,3	67,7
Svedala	39,6	48,3	43,7
Skurup	40,9	34,8	36,7
Sjöbo	25,5	55,3	40,2
Hörby	34,6	59,7	47,4
Höör	34,3	49,9	41,6
Tomelilla	28,2	36,0	32,0
Bromölla	32,3	34,2	32,9
Osby	34,4	41,3	37,7
Perstorp	34,0	33,0	34,0
Klippan	33,1	46,4	40,2
Åstorp	25,2	52,5	38,5
Båstad	31,5	42,4	36,7
Malmö	35,4	43,5	39,5
Lund	74,3	84,9	79,5
Landskrona	26,4	48,0	37,1
Helsingborg	37,4	47,6	42,6
Höganäs	43,9	58,9	51,2
Eslöv	39,4	46,4	43,0
Ystad	42,5	55,8	49,0

Trelleborg	32,7	44,3	38,4
Kristianstad	39,9	53,7	46,8
Simrishamn	35,2	56,0	45,0
Ängelholm	41,0	51,9	46,5
Hässleholm	31,5	48,2	39,6
Hallands län			
Hylte	21,2	37,9	29,5
Halmstad	38,9	49,2	43,8
Laholm	23,5	45,6	34,2
Falkenberg	24,7	39,8	31,9
Varberg	32,4	51,7	41,5
Kungsbacka	40,4	58,7	49,1
Västra Götalands län			
Härryda	45,0	41,7	43,4
Partille	39,0	61,1	49,9
Öckerö	27,0	39,7	32,8
Stenungsund	43,1	43,6	43,3
Tjörn	41,5	53,8	47,7
Orust	31,3	44,8	37,8
Sotenäs	43,7	37,5	40,8
Munkedal	31,9	40,0	35,1
Tanum	40,7	41,3	41,9
Dals-Ed	22,8	42,7	34,2
Färgelanda	28,7	37,4	32,4
Ale	30,4	38,1	34,5
Lerum	44,2	57,7	50,5
Vårgårda	35,1	43,3	39,6
Bollebygd	40,1	43,3	41,6
Grästorp	26,0	33,2	30,0
Essunga	20,9	24,1	22,0
Karlsborg	18,7	32,0	25,1
Gullspång	35,6	61,0	48,7
Tranemo	30,1	43,7	37,2
Bengtsfors	39,0	47,1	42,2
Mellerud	32,8	40,1	35,8
Lilla Edet	23,7	33,8	28,6
Mark	32,3	53,7	42,5
Svenljunga	25,3	36,8	31,6
Herrljunga	30,1	62,0	45,4
Vara	23,7	51,8	37,0
Götene	41,2	63,4	52,7
Tibro	31,4	45,3	37,6
Töreboda	41,4	35,5	38,4
Göteborg	47,9	53,9	50,9
Möndal	42,4	50,8	46,7
Kungälv	36,2	46,1	40,9
Lysekil	38,7	57,9	47,4
Uddevalla	40,5	58,1	49,3

Strömstad	23,6	33,1	28,6
Vänersborg	39,4	41,9	40,3
Trollhättan	39,7	43,6	41,6
Alingsås	44,9	49,2	47,3
Borås	35,3	54,0	44,4
Ulricehamn	32,5	53,3	42,2
Åmål	41,1	55,4	48,8
Mariestad	36,6	47,6	41,8
Lidköping	37,8	50,3	43,9
Skara	35,5	40,8	37,9
Skövde	36,5	47,5	41,8
Hjo	25,7	49,6	37,7
Tidaholm	28,8	56,4	43,6
Falköping	29,8	47,8	38,7
Värmlands län			
Kil	19,3	39,9	29,3
Eda	26,8	30,2	28,2
Torsby	28,1	40,1	33,9
Storfors	36,3	31,6	34,0
Hammarö	44,0	47,8	45,9
Munkfors	15,2	42,3	27,3
Forshaga	31,7	49,1	39,8
Grums	33,5	60,7	44,9
Årjäng	22,0	40,1	30,8
Sunne	25,7	44,9	35,5
Karlstad	46,3	70,5	57,7
Kristinehamn	38,4	55,6	46,6
Filipstad	33,5	24,8	29,4
Hagfors	35,3	41,8	38,6
Arvika	29,8	55,5	42,6
Säffle	36,8	54,5	45,3
Örebro län			
Lekeberg	25,5	47,2	35,9
Laxå	28,5	39,3	34,4
Hallsberg	28,2	34,5	31,1
Degerfors	27,7	29,2	28,3
Hällefors	30,5	34,4	32,8
Ljusnarsberg	46,0	47,2	45,5
Örebro	37,1	52,9	45,1
Kumla	22,6	36,4	29,2
Askersund	32,0	46,1	38,6
Karlskoga	37,7	53,0	44,7
Nora	37,5	35,2	36,1
Lindesberg	23,2	41,8	31,6
Västmanlands län			
Skinnskatteberg	34,1	30,5	32,5
Surahammar	32,6	35,1	34,5

Heby	21,9	48,0	34,8
Kungsör	32,9	51,6	42,3
Hallstahammar	23,7	42,9	33,5
Norberg	26,2	48,2	37,2
Västerås	47,5	52,3	49,9
Sala	26,5	54,6	40,4
Fagersta	28,5	55,8	42,2
Köping	25,0	34,0	29,4
Arboga	26,0	48,4	36,7
<i>Dalarnas län</i>			
Vansbro	25,5	31,4	28,5
Malung	36,0	42,0	38,8
Gagnef	30,9	39,6	35,1
Leksand	38,5	63,4	50,0
Rättvik	26,8	50,4	38,2
Orsa	47,5	36,5	42,2
Älvdalen	20,4	40,1	30,2
Smedjebacken	29,3	48,4	37,5
Mora	38,9	47,8	43,3
Falun	46,1	60,9	53,5
Borlänge	45,0	47,7	46,3
Säter	29,3	43,6	35,8
Hedemora	49,4	48,3	48,7
Avesta	34,8	51,2	42,2
Ludvika	34,7	46,4	40,8
<i>Gävleborgs län</i>			
Ockelbo	27,5	46,8	37,4
Hofors	33,6	58,8	47,3
Ovanåker	40,9	59,0	49,2
Nordanstig	15,5	51,3	32,6
Ljusdal	23,4	27,7	25,6
Gävle	41,4	55,0	48,1
Sandviken	32,6	44,1	38,1
Söderhamn	42,0	56,7	49,2
Bollnäs	33,3	48,4	40,7
Hudiksvall	34,6	45,6	40,0
<i>Västernorrlands län</i>			
Ånge	33,7	44,0	37,4
Timrå	33,8	50,7	41,4
Härnösand	37,5	54,2	46,0
Sundsvall	44,0	52,8	48,3
Kramfors	24,4	49,4	36,8
Sollefteå	31,0	50,3	40,2
Örnsköldsvik	43,0	56,8	49,7
<i>Jämtlands län</i>			
Ragunda	15,2	28,0	21,2

Bräcke	37,0	39,1	38,6
Krokom	25,5	47,3	35,5
Strömsund	38,1	55,2	46,1
Åre	27,3	39,0	34,6
Berg	12,0	56,7	34,4
Härjedalen	30,1	53,9	41,0
Östersund	41,5	51,5	46,5

Västerbottens län

Nordmaling	27,3	38,8	33,1
Bjurholm	16,2	23,3	20,3
Vindeln	33,4	33,0	33,5
Robertsfors	35,4	36,8	35,3
Norsjö	18,1	56,7	37,9
Malå	23,7	51,2	38,2
Storuman	46,6	38,5	43,8
Sorsele	36,1	28,1	32,0
Dorotea	31,3	27,1	29,6
Vännäs	21,2	39,4	30,1
Vilhelmina	23,7	52,7	38,2
Åsele	29,3	31,8	29,4
Umeå	50,6	68,3	59,3
Lycksele	48,0	50,5	48,7
Skellefteå	38,4	52,8	45,5

Norrbottens län

Arvidsjaur	35,3	59,7	46,8
Arjeplog	18,7	47,0	32,3
Jokkmokk	32,6	57,8	46,3
Överkalix	28,1	48,0	35,7
Kalix	34,0	49,5	41,4
Övertorneå	22,8	43,6	33,0
Pajala	38,5	44,4	40,2
Gällivare	33,6	46,4	40,1
Älvsbyn	45,0	39,2	43,2
Luleå	45,6	56,4	51,1
Piteå	39,5	50,4	44,9
Boden	30,2	53,5	41,5
Haparanda	24,4	46,4	34,4
Kiruna	33,8	51,4	42,5